

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 04, 2016

Nummer 4, 2016

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:170](#) 02-02-2016

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:460](#) 09-02-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:3864](#) 02-12-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2015:5086](#) 01-12-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:8473](#) 10-11-2015

Rechtbank

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2016:490](#) 04-02-2016

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2016:397](#) 03-02-2016

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2016:948](#) 27-01-2016

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:79](#) 08-01-2016

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2014:8558](#) 31-12-2014

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris had geen stelling mogen nemen in het geschil over de uitleg van het testament.

In 2007 heeft vader in onderdeel 'B.1' van zijn testament legaten gemaakt aan een derde en in onderdeel 'B.2' legaten aan zijn dochter. In 2011 heeft vader in een aanvullend testament de legaten in 'onderdeel B' laten vervallen en vervangen door nieuwe legaten aan een derde.

Na vaders overlijden verklaart de notaris, die het aanvullende testament opstelde, aan de zoon dat vader onmiskenbaar te kennen had gegeven alleen onderdeel B.1 te willen herschrijven en onderdeel B.2 – de legaten aan de dochter – in stand te willen laten. Volgens de notaris moet het testament aldus worden begrepen. In een civielrechtelijke procedure volgt Rechtbank Amsterdam deze uitleg (ECLI:NL:RBAMS:2015:9032, ERF 2016-0015).

De zoon klaagt de notaris met succes tuchtrechtelijk aan.

Volgens het hof had de notaris, toen haar bleek van een geschil tussen zoon en dochter over de uitleg van vaders testament, zich moeten onthouden van een inhoudelijke stellingname in deze kwestie en partijen moeten verwijzen naar de civiele rechter. De notaris heeft onzorgvuldig gehandeld en in elk geval de schijn van partijdigheid gewekt door zonder enig voorbehoud inhoudelijk een standpunt in te nemen in het voordeel van de dochter. Wat betreft haar argumenten in de sfeer van uitlatingen en de bedoeling van erflater, had de notaris zich ten minste moeten afvragen of die informatie niet onder haar geheimhoudingsplicht viel.

De notaris wordt berispt.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 09-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:460

Zaaknummer: 200.168.526/01

Rechters: A.M.A. Verscheure, C.H.M. van Altena en B.J.M. Gehlen

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Inbeslagname onder verdachte. Teruggave na overlijden verdachte.

In het kader van een strafzaak tegen X zijn goederen van hem in beslag genomen (art. 94a Sv). X overlijdt voordat de strafzaak is afgerond. Zijn echtgenote verzoekt om opheffing van het beslag en teruggave van de goederen van X. De rechtbank heeft een derde tot vereffenaar van de nalatenschap van X benoemd (art. 4:203 BW).

De rechtbank wijst teruggave aan de echtgenote af. De rechtbank sluit aan bij de strafvorderlijke hoofdregel van teruggave aan de beslagene, in casu wijlen X, en gelast teruggave aan de vereffenaar.

Volgens de Hoge Raad had de rechtbank deze teruggave niet mogen gelasten, omdat de vereffenaar niet om teruggave verzocht. Toch kan het cassatiemiddel niet tot cassatie leiden, omdat het niet klaagt over het (impliciete) oordeel van de rechtbank dat de echtgenote redelijkerwijze niet als rechthebbende valt aan te merken en dit oordeel aan teruggave aan haar in de weg staat.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 02-02-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:170

Zaaknummer: 15/00034

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: A.M.J. Comans

Wetsartikelen: 94a Sv

RECHTSPRAAK

Meerderjarigenbewind. Hof verleent machtiging voor schenking na overlijden rechthebbende.

De meerderjarigenbewindvoerder van moeder schenkt eind 2014 namens moeder 100.000 euro aan dochter. De schenking geschiedt onder de opschortende voorwaarde dat de schenking als aflossing van de eigenwoningschuld wordt aangemerkt en onder de ontbindende voorwaarde dat in hoger beroep geen machtiging wordt verleend (art. 1:441 BW). De machtiging is eerder afgewezen door de kantonrechter.

Na indiening van het beroepschrift, maar voordat het hof tot een beslissing komt, overlijdt moeder. Dochter – begiftigde – is enig erfgenaam, de (voormalige) bewindvoerder is executeur.

Het hof constateert een schenkingstraditie. Gelet op eerdere belastingvrije schenkingen en eerdere hulp aan dochter bij de aankoop van een woning, in de vorm van een gunstige lening, gaat het hof ervan uit dat moeder ook in 2014 gebruik had willen maken van de toen geldende schenkingsvrijstelling (art. 33a SW 1956, tekst 2014). Het hof acht daarbij van belang dat moeders vermogen meer dan 1 miljoen euro bedraagt en door de schenking niet zakt onder de grens van 30.000 euro, die het LOVCK stelt.

Het hof verleent de door de (voormalig bewindvoerder, inmiddels) executeur gevraagde machtiging.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 10-11-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:8473

Zaaknummer: 200.166.640

Rechters: G.P.M. van den Dungen, C.J. Laurentius-Kooter en B.F. Keulen

Wetsartikelen: 1:441 BW en 33a SW 1956 (tekst 2014)

RECHTSPRAAK

Beroepsaansprakelijkheid. Notaris heeft erfgenamen onvoldoende gewezen op gevolgen en risico's van akte. Tegenstrijdig belang bewindvoerder.

Erflater heeft de verkrijgingen van zijn kinderen (enige erfgenamen) onder bewind gesteld. Erflaters zakelijke adviseur X is bewindvoerder en executeur. In 2007 legt de bij de afwikkeling betrokken notaris notarieel vast dat X verklaart – ter securering van erflaters legaat aan de moeder van zijn kinderen – 1,5 miljoen euro af te zonderen uit het bewindvermogen. Voorts helpt de notaris X aan gegevens voor de successieaangifte, waaruit volgt dat de schulden van de nalatenschap zo'n 25.000 euro bedragen.

In 2009 stelt de notaris bij volmacht een akte 'correctie securering gelden in verband met afgifte legaat' op. Hierin verklaart X het overgrote deel van de in 2007 genoemde 1,5 miljoen euro te hebben aangewend voor de betaling van schulden van de nalatenschap. Met de kinderen komt X in deze akte overeen dat het alsnog voor het legaat benodigde geld uit de inmiddels gerealiseerde verkoopopbrengst van de woning wordt geput.

Volgens de rechtbank heeft de notaris in dit geval in strijd gehandeld met de voor haar als notaris geldende zorgvuldigheidsnorm (HR 20 januari 1989, ECLI:NL:HR:1989:AD0586, NJ 1989, 766 en HR 27 maart 1992, ECLI:NL:HR:1992:ZC0557, NJ 1993, 188, waken tegen misbruik van juridische onkunde en feitelijk overwicht). De notaris had X in 2009 moeten vragen naar de voldoening van de schulden van de nalatenschap. De notaris had immers, gelet op haar betrokkenheid bij de successieaangifte, moeten weten dat X's verklaring in 2009 over de omvang van de schulden onjuist was. Verder heeft de notaris de kinderen in 2009 onvoldoende gewezen op het risico dat X het nogmaals aan hem in beheer te geven geld wederom voor andere doeleinden zou aanwenden. X was niet alleen bewindvoerder, maar had ook belangrijke posities in het bedrijf van erflater. De notaris had daarom extra alert moeten zijn op het risico dat X niet in het belang van de kinderen zou handelen.

De kinderen krijgen de gelegenheid om aannemelijk te maken dat zij door het handelen van de notaris schade hebben geleden.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 31-12-2014

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2014:8558

Zaaknummer: C-13-560436 - HA ZA 14-238

Rechters: G.H. Marcus

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Eiser toont zijn erfgenaamschap niet aan met een verklaring van erfrecht. Niet-ontvankelijkheid.

De faillissementscurator van een onderneming is veroordeeld om een hypotheekrecht te respecteren. Het hypotheekrecht is door de onderneming verleend aan de ouders van X tot zekerheid voor een leenschuld van X aan zijn ouders. Volgens de curator was sprake van een witwasconstructie en bestaat er geen geldlening en dus ook geen hypotheekrecht.

Na het overlijden van de ouders stelt kind Y als hun erfgenaam gerechtigd te zijn geworden tot de vordering en het bijbehorende hypotheekrecht.

Y kan bevoegd zijn om een verklaring voor recht te vragen dat de vordering en het hypotheekrecht tot de nalatenschappen behoren (art. 3:171 BW), maar moet dan eerst zijn erfgenaamschap aantonen. Y weigert een verklaring van erfrecht (art. 4:188 BW) over te leggen waaruit zijn erfgenaamschap blijkt. De rechtbank verklaart Y daarom niet-ontvankelijk.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 27-01-2016

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2016:948

Zaaknummer: C/03/207133 / HA ZA 15-320

Rechters: W.E. Elzinga

Wetsartikelen: 3:171 BW en 4:188 BW

RECHTSPRAAK

Legitimaris heeft recht op informatie. Niet op notariële boedelbeschrijving onder ede.

Moeder heeft dochter onderfd en zoon tot executeur benoemd. Dochter beroept zich op haar legitieme portie en verlangt dat haar broer wordt veroordeeld om informatie te verstrekken ter berekening van haar legitieme (art. 4:78 lid 2 BW), door een notariële boedelbeschrijving onder ede (art. 672 Rv, art. 674 Rv).

'Alle daartoe strekkende inlichtingen' in artikel 4:78 lid 1 BW moet zo ruim mogelijk worden uitgelegd, maar is wel beperkt tot de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de legitieme (nalatenschap en giften, art. 4:65 BW).

De dochter heeft een voorlopige boedelbeschrijving ontvangen. Volgens de kantonrechter heeft zij ook recht op de onderliggende bescheiden, zoals de aangifte en aanslag erfbelasting, bankafschriften, polissen van levensverzekeringen en de WOZ-beschikking van de woning. Wat betreft de bankafschriften noemt de kantonrechter afschriften op sterfdatum en afschriften van giften binnen 180 dagen voor overlijden en van giften als bedoeld in artikel 4:67 BW.

De zoon wil niet kenbaar maken aan de dochter wie de erfgenamen zijn en daarom geen inzage geven in de aangifte erfbelasting. Hij beroept zich op artikel 49 lid 2 van de Wet op het notarisambt (WNA). De kantonrechter gaat hieraan voorbij. Dochter moet kunnen weten op wie zij haar legitieme kan verhalen.

De zoon heeft als executeur een (voorlopige) boedelbeschrijving opgesteld (art. 4:146 lid 2 BW). De kantonrechter ziet niet in dat dochter ook nog belang heeft bij een notariële boedelbeschrijving onder ede.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 08-01-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:79

Zaaknummer: 4434789

Rechters: A.A.T. van Rens

Wetsartikelen: 4:65 BW, 4:67 BW, 4:78 BW, 4:146 BW, 49 WNA, 672 Rv en 674 Rv

RECHTSPRAAK

Ontslag executeur wegens gewichtige redenen. Tekortgeschoten in verplichtingen, verstoorde vertrouwensrelatie.

Erflaatster overlijdt in 2010. Zeven erfgenamen verzoeken om het ontslag van de executeur (art. 4:149 lid 1 onder f BW). Het hof wijst dit toe.

Een executeur heeft niet alleen bevoegdheden, maar ook verplichtingen. Volgens het hof heeft de executeur in de vijf verstreken jaren weinig ondernomen in de afwikkeling van de nalatenschap. De executeur is volgens het hof in ruime mate tekortgeschoten in haar plicht om met bekwame spoed een boedelbeschrijving met een voorlopige schuldenstaat op te maken (art. 4:146 BW), terwijl zij de afwikkeling van de nalatenschap – waartoe zij het beheer over de nalatenschap heeft (art. 4:144 BW) – niet voortvarend ter hand heeft genomen. Dit zijn gewichtige redenen voor ontslag. Daarbij neemt het hof tevens in aanmerking dat een executeur een uitgebreide informatieplicht jegens de erfgenamen heeft. Ook deze kernverplichting heeft de executeur in ernstige mate verzaakt. De slepende discussie over de waarde van erflaatsters huis in Italië – dat de executeur wel wil overnemen – neemt niet weg dat zij een aanzienlijk deel van haar taken had kunnen voltooien.

Dit alles heeft het vertrouwen van de erfgenamen in de executeur zo ernstig beschadigd dat bij hen een dermate diep, langdurig en niet aanstonds van enige grond ontbloeit wantrouwen jegens de executeur is ontstaan. De persoonlijke vertrouwensrelatie die nodig is voor een goede uitvoering van de executele, is weggefallen. Ook deze omstandigheid levert, in samenhang met het tekortschieten van de executeur in haar verplichtingen, en de patstelling die over en weer tussen partijen is ontstaan en door beide partijen wordt erkend, een gewichtige reden op die het ontslag rechtvaardigt.

De zeven erfgenamen verzoeken het hof om vaststelling van een beheersregeling (art. 3:168 lid 2 BW), waarin aan twee van hen het beheer wordt toegekend. Het hof wijst dit af. De erfgenamen beogen met deze regeling dat de twee erfgenamen namens de andere deelgenoten kunnen beschikken over het huis in Italië (verkoop en levering). Een beheersregeling kan hiertoe niet dienen, omdat deze beperkt is tot beheershandelingen (art. 3:170 BW).

Teneinde alsnog tot een vereffening te geraken, geeft het hof partijen in overweging om een vereffenaar te laten benoemen (art. 4:204 BW).

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 02-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:3864

Zaaknummer: 200.165.777/01

Rechters: A.E. Sutorius-van Hees, J.A. van Kempen en O.I. M Ydema

Wetsartikelen: 3:168 BW, 3:170 BW, 4:144 BW, 4:146 BW, 4:149 BW en 4:204 BW

RECHTSPRAAK

Verdeling internationale nalatenschap. IPR huwelijksvermogensrecht en erfrecht.

Vader overlijdt in 1999, woonachtig op Costa Rica. Tussen zijn echtgenote – met wie vader tweemaal is gehuwd (reparatiehuwelijk) – en zijn kinderen rijzen diverse geschilpunten, onder meer over de verdeling van de verkoopopbrengst van vaders grond op Costa Rica.

In dit kader beoordeelt de rechtbank het toepasselijke nationale huwelijksvermogensrecht en erfrecht. Hiertoe past de rechtbank toe het Haags Huwelijksvermogensverdrag 1978 en de bij vaders overlijden geldende Wet conflictenrecht erfopvolging (art. 1 WCE, dat verwijst naar het Haags Erfrechtverdrag 1989).

De rechtbank concludeert tot toepassing van het Nederlandse huwelijksvermogensrecht, met inachtneming van de huwelijksvoorwaarden die het eerste huwelijk beheersten (art. 1:166 BW). Voorts acht de rechtbank het Nederlandse erfrecht van toepassing, gelet op erflaters Nederlandse nationaliteit en het feit dat hij bij overlijden nog geen vijf jaren op Costa Rica woonachtig was. Nauwere banden met een ander land dan Nederland zijn niet aan de orde. De echtgenote en erflaters kinderen erven ieder een gelijk deel (art. 4:899a oud BW).

De kinderen hebben meegewerkt aan wijziging van de tenaamstelling van de grond op Costa Rica, zodat de echtgenote in 2004 de grond kon verkopen. Deze medewerking brengt volgens de rechtbank nog niet mee dat de kinderen hun recht hebben verwerkt om alsnog hun aandeel in de verkoopopbrengst op te eisen. Andersom heeft de echtgenote, door de kinderen niet op de hoogte te brengen van de verkoop en opbrengst, haar aandeel hierin niet verbeurd (art. 3:194 lid 2 BW). De kinderen wisten van de grond en de geplande verkoop af, maar hebben zelf nagelaten navraag te doen.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 03-02-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2016:397

Zaaknummer: C/17/137447 / HA ZA 14-386

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen: 1:166 BW, 4:899a oud BW en 1 WCE

RECHTSPRAAK

Opdracht tot uitvaartverzorging. Erflaters erfgenaam en levensgezel verschillen van mening.

Vader overlijdt in 2012 zonder testament. Hij laat zijn dochter als enig erfgenaam achter. Vaders levensgezel geeft een uitvaartonderneming opdracht tot de crematie van vader. De dochter vordert in kort geding dat vader begraven wordt, maar de kortgedingrechter oordeelt dat de crematie doorgang kan vinden. Daarop maken de dochter en de levensgezel afspraken over de uitvaart en de verdeling van de as.

Dochter vordert vervolgens schadevergoeding van de uitvaartondernemer. Deze zou onrechtmatig jegens haar hebben gehandeld door haar wensen te negeren. De dochter beroept zich op analoge toepassing van artikel 67 lid 3 van de Wet op de lijkbezorging (Wlb). Hierin geeft de wet een volgorde van personen die toestemming kunnen geven voor orgaandonatie. De rechtbank en het hof wijzen de vordering van de dochter af.

Uit de Wlb en haar parlementaire geschiedenis blijkt dat een ieder verlof kan vragen voor een uitvaart. Dit verlof wordt verleend aan degene die de verklaring van overlijden overlegt. De wetgever heeft hier niet willen treden in de onderlinge verhoudingen en rechten van nabestaanden en dus geen volgorde van personen willen vaststellen.

Overigens miskent de dochter dat artikel 67 lid 3 Wlb de levensgezel voor laat gaan op kinderen – zou de bepaling al toepasbaar zijn – en dat de uitvaartondernemer heeft gehandeld overeenkomstig het kortgedingvonnis en de afspraken tussen beide nabestaanden.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 01-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2015:5086

Zaaknummer: 200.162.627/01

Rechters: R.J.F. Thiessen, M.A. Goslings en G.C. Boot

Wetsartikelen: 67 Wlb

RECHTSPRAAK

Overgangsrecht verhindert opheffing van oud testamentair bewind.

De moeder van X overlijdt in 1976. X staat dan onder curatele wegens een verstandelijke beperking. Moeder heeft X's verkrijging onder levenslang testamentair bewind van een bank gesteld en bepaald dat X niet bij schenking of testament over dit vermogen mag beschikken. Het betreft een bewind uitsluitend in het belang van X.

In 2014 wordt de curatele omgezet in een meerderjarigenbewind, gecombineerd met een mentorschap. Daarna verzoekt de meerderjarigenbewindvoerder de rechtbank om opheffing van het testamentair bewind (art. 4:178 lid 2 BW), omdat sprake zou zijn van een onnodige en onwenselijke samenloop van het meerderjarigenbewind en het testamentair bewind, wat niet bijdraagt aan het (vermogensrechtelijke) belang van X. De rechtbank wijst de opheffing af.

Volgens de rechtbank beoogt het testament een levenslang testamentair bewind. Daarmee wijkt het testament af van artikel 4:178 lid 2 BW, dat vijf jaren na erflaters overlijden onder voorwaarden voorziet in opheffing van het bewind. De laatste zinsnede van artikel 134 Overgangswet NBW respecteert deze afwijking.

Ook als artikel 4:178 lid 2 BW wel toepasselijk zou zijn, zou opheffing niet toewijsbaar zijn. Het is namelijk niet aannemelijk dat X de goederen zelf op verantwoorde wijze kan besturen. Het feit dat een meerderjarigenbewindvoerder dit namens X kan doen, doet hier niet aan af.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 04-02-2016

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2016:490

Zaaknummer: C/13/591030 / HA RK 15-236

Rechters: M.E.M. James-Pater

Wetsartikelen: 4:178 BW en 134 Ow NBW